

A Mátrai Tájvédelmi Körzet nyugati részének emlős faunája

CZAJLIK Péter
Budapest

ABSTRACT: (Mammal fauna of West Mátra Landscape Conservation Area) Author investigated the mammal fauna of West Mátra Landscape Conservation Area between 1984 and 1988. He detected 47 mammal species in the area, the harvest mouse being the most threatened species among them as a result of the narrowing of essential conditions. The muscardine lives in a very narrow ecological zone, its number is continuously decreasing year by year. He and his colleagues started and keep on investigations to elaborate a suitable method to record the dynamics of the fat dormouse population based on the observation of the sound-emitting of this species.

A vizsgált terület a Csörgő patak völgye: a Mátrabérc - Óvár - Fallóskút - Mátraszentimre - Mátraszentistván által határolt terület. Ez a "Csörgő-völgy komplex kutatás" helyszíne. Az emlős fauna felmérését 1984-1988 között végeztem, néhány szórványos adat az előző évekből származik. Az adatgyűjtés a VÁSÁRHELYI István Természetvédelmi Szakkör segítségével történt. A módszereket az egyes fajokhoz külön-külön választottuk. A rovarvők esetében igen jól bevált az elhullott példányok júniusi - szeptemberi gyűjtése, így egyszerre szépszámu gyűjteményi anyag is keletkezett, a frissen elhullott példányokat alkoholos preparátumnak, a régebbieket csont-anyagnak dolgoztuk fel. A gyűjtött anyag további feldolgozása lehetővé teszi a mátrai populáció biometrikus jellemzését. Ez a módszer minden szempontból megfelel a korszerű természetvédelmi követelményeknek.

A rovarvők csoportjánál a legfeltűnőbb a cickányok térbeli előfordulása: az erdei cickány (*Sorex araneus*) a vizsgálati terület egészen egyenletesen, elég nagy példányszámban megtalálható erdőterületen és a közbezárt réteken egyaránt. A törpe cickány (*Sorex minutus*) csak a montán jellegű, nedvesebb hideg pontokon fordul elő. Ez a vizsgált területen belül nem jellemezhető a tengerszint feletti magassággal, mivel a völgyben a völgyhatás következtében egy mikroklímatiskus inverzió van. Ezért a legmontánabb területek a völgy É-i kitettségű kanyarjaiban a völgytalpakon, illetve a gerincek É-i oldalának felső egyharmadában találhatók és nem a legmagasabb pontokon. Pl. a Gyula-barlang-i montán bükkös a völgytalpnál, vagy a Mézes-kúti az Ágasvár É-i oldal egyharmadánál. A mezei cickány (*Crocidura leucodon*) csak a vizsgált területen kívül található. Pásztó - Hasznos melegebb, szárazabb mezőgazdasági területein, illetve az azokkal érintkező részeken. A keleti cickány (*Crocidura suaveolens*) elsősorban a nagykiterjedésű réteken, tarvágásokon fordul elő, a vörösfogú cickányokhoz (*Sorex*-ek) viszonyítva igen kis számban. A két *Neomys* faj közül a vízicickány (*Neomys fodiens*) a szurdokerdőkre jellemző, a milleri cickány (*Neomys anomalus*) az elterülő folyású, melegebb éger-fűz ligetekben található.

A denevér adatok gyűjtését korábbi dolgozatomban már közöltem (CZAJLIK 1986, 1987).

A mókusok (*Sciurus vulgaris*) esetében bevált módszer télen a havon való nyomozás. Ez a legbiztosabb élőhely meghatározás egy-egy részpopuláció elterjedési, mozgásterületének körülhatárolására. A térségben a mókus élőhelyek egymástól független, jól elhatárolt területek, zömmel fiatalabb, középkorú gyertyános tölgyesek. Érdekes, hogy a területet többnyire egyenletesen elfoglaló nagy pelék (*Glis glis*) és a mókusok élőhelyei szemmel láthatóan elkülönülnek. A tömegviszonyokat figyelembe véve a nagy pele sokkal nagyobb egyedszámmal van jelen, mint a mókus.

Az ürge (*Citellus citellus*) csak Pásztó mezőin található, egyre csökkenő példányszámban.

A pelék - elsősorban a nagy pele (*Glis glis*) - esetében kiválóan bevált az éjszakai hangadás alapján való adatgyűjtés. Vizsgálataink azt mutatják (RÁCZ G. 1987), hogy évenként azonos helyen és időszakban a hangadás alapján történő adatgyűjtés alkalmas populáció dinamikai vizsgálatokhoz, állománybecsléshez is. A pele aktivitása (hangjelzései alapján) függ a hőmérséklettől, a páratartalomtól és a 24 órán belüli időponttól, aktivitása nem véletlenszerű. A pelék számára optimális hőmérsékleten aktivitásuk a legnagyobb. Az aktivitás mértéke a hőmérséklet függvényében normális eloszlást mutat. A populáció dinamikai vizsgálatokhoz a módszert további adatgyűjtéssel pontosítjuk.

A mogyorós pele (*Muscardinus avellanarius*) elterjedése a vizsgált területen egy szűk ökológiai sávra korlátozódik: a bükkvön erdőszegélyi bokorsávjára, illetve az 1-20 éves, tisztítatlan bükk fiatalosokra, mindkét esetben mogyoró eleggyel. A tölgy zónában rendszeres keresés után sem találtuk. A faj térképezésének legjobb módja a fiatalosok, erdőszegélyek átvizsgálása lombhullás után, és a jellegzetes fészkek megkeresése (VÁSÁRHELYI 1933).

A törpe egér (*Micromys minutus*) elterjedésének vizsgálatára a fészkek felkeresése vált be legjobban. A törpe egér területünkön az alig vagy nem foglalt források környékén található, szittyós, tocsogós réteken, az elmúlt aszályos években majdnem teljesen eltűnt, létszáma a minimumra csökkent. Igen veszélyeztetett faj.

A rágcsalók esetében élve-fogó csapdákat használtunk. Azonos ideig és azonos számú csapdával 10 különböző helyen dolgoztunk, így sikerült összehasonlítani a különböző élőhelyek fajösszetételét. A vizsgálat főbb megállapításai: 1. a földi pocok (*Pitymys subterraneus*) kizárólag a terület montán jellegű hideg pontjain fordul elő, 2. a mezei pocok (*Microtus arvalis*) a hegyi rétek domináns pocok faja, a melegebb, szárazabb erdőrészek széléin, egy jelentős átmeneti zónában szintén előfordul, 3. az erdei pocok (*Clethrionomys glareolus*) az üdébb, nedvesebb erdőkre jellemző, de a montán részekben is előfordul, 4. az erdei egér (*Apodemus sylvaticus*) és a sárganyakú egér (*Apodemus flavicollis*) előfordulásánál úgy találtuk, hogy a talajnövényzet szerkezetének, a fedettségnek nagy jelentősége lehet: több csapdázó helyen éles határvonalat találtunk a két faj előfordulási területe között (megfigyeltük, hogy fűfeléssel sűrűn borított területeken majdnem kizárólag erdei egérrel, nagyobb levelű, edényes virágos növényekkel, páfrányokkal borított, illetve nudum területeken a sárganyakú egérrel találkoztunk). Ezek a határok főleg a kevésbé egeres években voltak szembetűnőek. Egér gradáció idején sárganyakú egeret többször fogtunk kimondottan füves területen is.

A ragadozók fajait ürülékük és nyomaik alapján térképeztük. Az adatok birtokában mozgáskörzetük ismeretében megfigyeléssel azonosítottuk az egyes példányokat. A kotorékok megtalálását segítette a téli és a télvégi havon való nyomozás is. Fontosabb megállapításaink a ragadozókról: A borz (*Meles meles*) előfordulása a terület laza altalajú, andezit tufa térségeire korlátozódik, innen csak táplálék hiány esetén kalandozik el. Zömmel a szárazabb K - Ny-i völgy-vápa rendszerben található. A nyest (*Martes foina*) kotorékai gyakoriak a kemény, andezites, sziklás kőgörgetegesekben. A nyuszt (*Martes martes*) a 120 évnél idősebb bükkösökre korlátozódik. A vidra (*Lutra lutra*) az év két időszakában átvonuló vendégként jelenik meg. Télen minden évben a Csörgő patak jegén jön fel, alkalmanként nyár közepén egy-egy fiatal, kóborló példánnyal találkoztunk. Valószínűleg a Zagyvából és a Kőviceses patakból, illetve a hasznosi víztározóból jönnek, a völgyben mindig csak pár napot tartózkodnak. A vadmacska (*Felis silvestris*) két kotoréka ismert a térségből, mindkettő odvas fában, turista út közelében van.

A vizsgált terület domborzatáról és növényzetéről CZÁJLIK (1978-79), valamint STANDOVÁR (1987) korábbi közleményei nyújtanak felvilágosítást, a madárvilágról PÁLFIÁ-STANDOVÁR (1986) adnak részletes információt, a hulló és a kételtű faunáról SOLTI-VARGA (1981, 1984) publikált.

Az alábbiakban fajonként és lelőhelyenként közlöm az általam gyűjtött előfordulási adatokat az észlelések dátumával együtt, zárójelben az észlelt példánnyal. A jobb áttekinthetőség érdekében a függelékben táblázatos formában adom meg észlelési helyenként a fajokat a dolgozat sorszámozása szerint az UTM 10 x 10 km-es hálózatában, illetve 1 x 1 km-es alhálózatban, SOLTI-VARGA (1981, 1984, 1987) gyakorlata szerint.

E helyen szeretnék köszönetet mondani KÖCSIS Kenéz, RÁC7 István, PAJKA Zsolt és SZIRMAI József fiatal munkatársainknak, akik több éves lelkes munkával nagyban elősegítették a dolgozat megszületését.

AZ ELŐFORDULÁSI ADATOK JEGYZÉKE

- 1. *Erinaceus concolor* (MARTIN 1838)** (syn. *Erinaceus europaeus* ssp. *roumanicus* BARRET - HAMILTON): Vándor-rét 1983. 07. 24., Csóka-kő 1987. 03. 21., Óvár déli oldal 1987. 04. 04., Héjjas-rét 1987. 06. 13., Kétvár-közte nyereg 1987. 06. 13., 07. 02., 07. 30., Mátra-bérc keleti oldala 1987. 07. 31., Vándor-forrás 1987. 07. 31., Sóllyombükk-patak-völgye 1987. 08. 02., Mézeskút 1987. 08. 06., Óvár északi oldala 1987. 08. 06., Som-tető 1987. 08. 13., 1988. 07. 30., 08. 01., Csörgő-patak-völgye 1988. 07. 29.
- 2. *Talpa europaea* (LINNAEUS 1758)**: Fússom-patak-völgye 1984. 07. 28., Nyikom fenyves 1984. 08. 05., Mátra-bérc keleti oldala 1984. 06. 16., Szurdok-patak - szurdokerdő 1985. 05. 25., Vándor-rét 1985. 07. 25., Som-tető nyugati oldala 1985. 08. 05., Mátraszentimrei rétek 1985. 08. 06., Som-tető 1987. 08. 05., Mézeskút 1987. 08. 05., Ágasvári turistaház, rét 1987. 08. 15., Tugár-rét nyugati lejtő - bükkös 1988. 08. 27., Tugár-rét hegyes-hegy 1984. 07. 28., Óvár keleti oldala 1985. 08. 04.
- 3. *Sorex araneus* (LINNAEUS 1758)**: Som-tető 1984. 07. 26., Tugár-rét nyugati lejtője - bükkös 1984. 07. 30., 08. 06., 1985. 07. 24., 08. 31., Kis-kő 1984. 08. 09., Vándor-rét 1985. 05. 04. (2 db), 07. 29., 08. 07. 29., 08. 05., 08. 09., 09. 21., 1986. 07. 27. (2 db), 08. 01.,

08. 26. (2 db), Kétvár-közte-nyereg 1985. 07. 23., 08. 05., (3 db), 1986. 08. 12., 10. 25., 1987. 07. 29., 08. 01., Ágasvár keleti oldala 1985. 07. 02., 07. 31., 08. 04., 10. 26., 1986. 10. 25., 1987. 08. 12., 09. 21., Ágasvár déli oldala 1985. 08. 02., 1986. 07. 29., 10. 11., 1987. 04. 21., 1988. 08. 01., Ágasvár-csúcs 1985. 08. 03., Mátraszentimrei rétek 1985. 08. 31., Som-tető nyugati oldala - bükkös 1985. 08. 03., 1986. 11. 15., Vándor-forrás 1985. 08. 02., Csörgő-patak - Szurdok erdő 1985. 08. 04., 1988. 08. 13., Fiusom-patak-völgye - bükkös 1985. 08. 06., 1986. 08. 01., 10. 11., Óvár keleti oldala 1985. 08. 09., 1987. 09. 07., Óvár-rét 1987. 06. 13., Óvár északi oldala - bükkös 1987. 08. 22., Óvár déli oldala - sziklagyep 1987. 10. 24., Gyula-barlang - szurdokerdő 1985. 08. 11. (2 db), 1986. 07. 08., 10. 11., 1988. 06. 04., 07. 24., Gyula-barlang - montán bükkös 1986. 07. 27. (3 db), Mátra-bérc - Szamár-kő 1987. 08. 04., Mézes-kút 1987. 08. 05., 08. 12., 1988. 08. 01., 08. 06., Ágasvár-forrás 1988. 08. 06., Hutahelyi-rét 1988. 07. 29., Mátraszentistván - Nárád-oldal 1987. 08. 05., Tar - Vár-bérc 1988. 07. 31. (2 db).
4. Sorex minutus (LINNAEUS 1766): Tugár-rét nyugati lejtője - bükkös 1984. 07. 30. (2 db), 1988. 07. 30., 08. 02., Gyula-barlang - montán bükkös 1985. 06. 06., 1986. 10. 11. (2 db), Ágasvár keleti oldala 1985. 07. 27., 09. 21., 1986. 08. 13., 10. 25., Ágasvár-csúcs 1985. 08. 04., Vándor-rét 1985. 08. 09., 1986. 07. 26., (3 db), Kétvár-közte-nyereg 1986. 08. 12., Óvár-rét 1987. 10. 24., Kis-kő 1988. 08. 03., Mézes-kút 1988. 08. 07., Csörgő-patak - szurdokerdő 1988. 08. 13., Mátraszentistván - Nárád-oldal 1988. 08. 06., Fallós-kút - Gubolaház, fenyves 1984. 08. 01., Nyikom-rét 1983. 03. 22.
5. Neomys fodiens (PENNANT 1771): Csörgő-patak - Hutahely - szurdokerdő 1986. 08. 07., Csörgő-patak - Gyula-barlang térsége - szurdok erdő 1986. 08. 13., 1988. 08. 07., Csörgő-patak - vízesés - szurdokerdő 1985. 09. 14., Csörgő-patak - sziklahasadék - szurdokerdő 1985. 09. 14., Csörgő-patak - Bány-kő alatti szakasz - szurdokerdő 1985. 09. 14., 1987. 08. 05., 1988. 08. 11., Tar - Szalajka-patak 1988. 08. 01.
6. Neomys anomalus (CABRERA 1807): Csörgő-patak - régi malom térsége - égerliget 1984. 08. 01., Csörgő-patak - középső folyás - égerliget (vízparton) 1986. 10. 11.
7. Crocidura leucodon (HERMANN 1780): Hasznos - Hosszú-réti fenyves 1985. 08. 03., Hasznos - Kosiktanya 1988. 08. 12.
8. Crocidura suaveolens (PALLAS 1811): Mátraszentistváni rétek - sípályával szemben 1984. 08. 05., Két-vár-köze - tarvágás 1987. 05. 30.
9. Rhinolophus ferrum equinum (SCHREBER 1774): In.: CZÁJLIK 1986.
10. Rhinolophus hipposideros (BECHSTEIN 1900): In.: CZÁJLIK 1986.
11. Myotis brandti (EVERSMANN 1845): In.: CZÁJLIK 1986.
12. Myotis mystacinus (KUHLE 1819): In.: CZÁJLIK 1987.
13. Myotis nattereri (KUHLE 1818): In.: CZÁJLIK 1987.
14. Myotis bechsteini (KUHLE 1818): CZÁJLIK 1987.
15. Myotis emarginatus (GEOFFROY 1806): Csörgő-lyuk fölötti erdő 1988. 08. 08.
16. Myotis myotis (BÖRKHAUSEN 1797): In.: CZÁJLIK 1986.
17. Myotis blythi oxygnathus (MONTICELLI 1885): In. CZÁJLIK 1986.
18. Myotis daubentoni (KUHLE 1819): In.: CZÁJLIK 1986.
19. Myotis dasycneme (BOIE 1825): In.: CZÁJLIK 1936.
20. Eptesicus serotinus (SCHREBER 1774): In.: CZÁJLIK 1986.
21. Nyctalus noctula (SCHREBER 1774): In.: CZÁJLIK 1986.
22. Plecotus auritus (LINNAEUS 1758): In.: CZÁJLIK 1986.
23. Lepus europaeus (PALLAS 1778): Az egész térségben mindenütt van, de nem gyakori, a legmagasabb pontokon is megtalálható.
24. Sciurus vulgaris (LINNAEUS 1758): Csóka-kő alatti erdő 1985. 01. 26. (2 db), 09. 28. (3 db), Két-vár-közte-nyereg 1985. 04. 07., 08. 05., Óvár belső sánc 1985. 08. 29., Mátra-bérc - Szamár-kő 1980. 09. 29. (4 db), Ágasvár-csúcs 1986. 08. 07., Vándor-rét 1986. 02. 22., Kis-kő 1987. 01. 31. (4 db), 1987. 04. 18., Hasznos - Hosszú-réti fenyves 1985. 01. 26., (3 db), 08. 05., 1986. 01. 08. (3 db), Mátraszentistván - Nárád-oldal 1987. 01. 31. (4 db).
25. Citellus citellus (LINNAEUS 1766): Hasznos - Gombás-tető 1985. 06. 18. (15 db), 1986. 04. 29. (21 db), Pásztó - ISz legelő 1984. 05. 16-20. (40 db).
26. Glis glis (LINNAEUS 1766): Vándor-rét 1984. 07. 24., 1988. 07. 25., Csörgő-patak - szurdokerdő 1980. 08. 15. (5 db), Mátra-bérc - Szamár-kő 1983. 07. 26., 1986. 08. 08. (6 db), Ágasvár keleti oldal 1986. 08. 08. (24 db), Csörgő-lyuk környéki erdő 1986. 08. 08. (6 db), Gyula-barlang fölötti erdő 1986. 08. 08. (4 db), 1987. 08. 01. (3 db), Som-tető nyugati lejtő - bükkös 1986. 08. 08. (25 db), Gyula-barlang - montán bükkös 1986. 08. 09. (10 db), Mátra-bérc déli lejtő 1986. 08. 08. (3 db), Fiusom-patak-völgye 1986. 08. 08. (6 db), 1987. 08. 15., Óvár keleti oldal 1987. 08. 01., Hutahely 1987. 08. 02., Mézes-kút 1987. 08. 03. (4 db), Óvár déli oldal 1987. 08. 11., Mátrakeresztes - Malom-patak 1980. 08. 07. (4 db).
27. Muscardinus avellanarius (LINNAEUS 1758): Csörgő-völgy - sziklahasadék - szurdokerdő 1985. 08. 10., Som-tető nyugati oldala - erdőszéli bokorsáv 1986. 08. 03., Mátra-bérc északi oldal - bükk fiatalos 1986. 08. 09., Fiusom-völgy - bükk fiatalos 1987. 08. 01. (2 db).

28. Micromys minutus (PALLAS 1778): Fallóskút - Nagy-völgy-patak-forrás rétje 1978. 08. 27., Békás-tó - Lencs-forrás rétje 1982. 10. 10., Ágasvár-forrás rétje 1987. 06. 04.
29. Apodemus flavicollis (MELCHIOR 1834): Vándor-rét melletti erdő 1983. 08. 01. (11 db), 1984. 07. 25. (3 db), 1985. 07. 31. (19 db), 1986. 07. 27. (8 db), Ágasvár keleti oldala 1984. 08. 07., Tugár-rét délnyugati bokros része 1985. 07. 22. (5 db), Két-vár-köze - tarvágás 1986. 07. 30. (11 db), 1987. 08. 12., Gyula-barlang - montán bükkös 1983. 08. 02. (24 db), 1986. 10. 11., Mátra-bérc - gerinc alatti füves tölgyes 1983. 08. 02. (4 db), 1987. 08. 02., Ágasvár déli oldal - rét széle 1983. 08. 06. (12 db), Óvár keleti oldal - ligetes tölgyes 1987. 07. 31. (32 db), Óvár északi sarka - bükkös erdőszegély 1987. 08. 02. (24 db), Óvár déli gerinc - sánc alatti idős tölgyes 1987. 08. 12. (14 db), Mézes-kút - idős bükkös 1987. 08. 05. (11 db), Fiusom-völgye 1987. 07. 29.
30. Apodemus sylvaticus (LINNAEUS 1758): Vándor-rét közepe 1983. 08. 01. (4 db), 1985. 07. 29. (14 db), 1987. 08. 01., Tugár-rét délnyugati bokros rész 1985. 07. 22., Két-vár-köze - tarvágás 1984. 08. 05., 1986. 07. 30. (5 db), 1987. 07. 29. (2 db), Gyula-barlang feletti erdő 1983. 08. 02. (6 db), 1984. 05. 04., 1985. 08. 05. (2 db), 1987. 08. 05. (2 db), Mátra-bérc - gerinc alatti füves tölgyesben lévő rétek 1983. 08. 02. (9 db), 1984. 08. 04., 1987. 03. 21., Ágasvár déli oldal - rét 1983. 08. 06. (5 db), Óvár keleti oldal - idős tölgyes közötti nagyobb összefüggő füves területek 1987. 07. 30. (14 db), Óvár északi sarka - rét 1987. 08. 02. (6 db), Óvár-rét déli sarka 1987. 08. 12. (3 db), Som-tető déli oldal - száraz tölgyes 1986. 07. 29., 08. 12., 1988. 08. 28.
31. Rattus norvegicus (BERKENHOUT 1769): Két-vár-köze - új dózer út 1985. 08. 11.
32. Mus musculus spicilegus (FETTÉNYI 1882): Ágasvár - turistaház körüli erdő 1985. 08. 05., 1986. 08. 13.
33. Clethrionomys glareolus (CHREBER 1780): Vándor-rét 1984. 07. 27., 1985. 08. 01., 1986. 10. 11., Ágasvár keleti oldala 1985. 08. 02. (3 db), Tugár-rét délnyugati része 1985. 07. 23., 1987. 08. 04. (2 db), Gyula-barlang - szurdokerdő - montán bükkös 1983. 08. 02., 1984. 07. 26., 1985. 05. 04. (4 db), 1986. 07. 27. (2 db), Mátra-bérc - gerinc 1983. 08. 02., 1985. 08. 01., 1986. 08. 07., Óvár északi sarka - bükkös 1987. 08. 07. (5 db), Som-tető déli oldala - száraz tölgyes 1986. 08. 14., Mézes-kút 1987. 08. 01., Som-tető nyugati oldala - bükkös 1986. 07. 29., Hasznos - Hosszú-réti fenyves 1985. 07. 27., Fallóskút - Nagy-völgyi-patak forrásvidék 1987. 08. 12.
34. Microtus arvalis (PALLAS 1779): Vándor-rét 1986. 07. 26. (8 db), 10. 11. (2 db), 1987. 05. 30., 07. 29. (3 db), Tugár-rét délnyugati része 1987. 08. 01. (2 db), Két-vár-köze - tarvágás 1986. 07. 30. (6 db), Óvár keleti oldal 1987. 08. 06., Óvár déli gerinc 1987. 08. 12. (9 db), 10. 24., Fiusom-patak-völgye 1986. 08. 12. (2 db), Óvár rét közepe 1987. 05. 30., 08. 05. (2 db), Kis-kő 1987. 08. 06. (2 db), Mézes-kút 1987. 08. 05. (12 db), Muzsla-tető - Ólom-bérc 1986. 07. 31. (2 db).
35. Pitymys subterraneus (de SÉLYS LONGCHAMPS 1836): Vándor-rét környéke 1984. 07. 24. (2 db), 1986. 07. 27. (5 db), 1987. 08. 12. (2 db), Gyula-barlang - montán bükkös 1985. 08. 01. (7 db), 1986. 10. 11., 1987. 08. 03. (3 db), Kis-kő 1987. 08. 06. (2 db), Mézes-kút - montán bükkös 1987. 08. 06. (3 db).
36. Vulpes vulpes (LINNAEUS 1758): Az egész területen közönséges, a vizsgált területen, a vizsgált időszakban mindenütt megtalálható. A területről 7 kitoréka ismert.
37. Meles meles (LINNAEUS 1758): Ágasvár turistaház alatti vápa 1986. 02. 22., Kis-kő 1986. 02. 22., 1987. 03. 21., Óvár keleti oldala 1983. 08. 02., Tugár-rét nyugati lejtője 1987. 03. 11., Fiusom-patak-völgye 1987. 02. 01., Som-tető nyugati oldala 1987. 08. 02., Fallóskút - Gubola-házi fenyves 1987. 08. 07., Csörgő-patak-völgye - Bány-kő magasságában 1987. 07. 30., Óvár északi oldala - középkori bükkös 1987. 03. 21., 1988. 06. 04., Mátrakeresztés - erdőszház udvara 1985. 02. 03.
38. Mustela nivalis (LINNAEUS 1766): Vándor-rét 1980. 08. 03., 1986. 07. 27., 09. 27., 1987. 08. 14., Som-tető déli oldal 1983. 08. 11., Gyula-barlang - szurdokerdő 1985. 09. 21., Kis-kő 1986. 10. 25., 1987. 01. 31., Fiusom-patak-völgye 1987. 02. 01., 08. 02., 08. 07., Óvár dél-keleti lejtője 1987. 05. 30., Óvár-csúcs 1987. 08. 01., Óvár északi oldal 1987. 08. 13., Mátra-bérc déli lejtője 1987. 08. 03., 08. 14. Csörgő-patak-völgye - Bány-kő magasságában 1987. 08. 05., 1988. 06. 04., Két-vár-köze - tarvágás 1987. 08. 15., Gedeon-patak középső folyás 1987. 02. 01., Mátrazentistván - Nárád-oldal 1987. 01. 31.
39. Mustela putorius (LINNAEUS 1758): Som-tető déli oldala - fiatalos 1987. 08. 10., Fiusom-patak-völgye (farakás) 1987. 03. 28., 08. 02., 1988. 07. 30., Csörgő-patak - Fiusom-patak találkozás 1987. 02. 11., 07. 29., Ágasvár keleti oldala 1987. 08. 04., Két-vár-köze - tarvágás 1988. 01. 02., Mátra-bérc - Szamar-kő 1987. 08. 07., Kis-kő 1987. 08. 03., Mézes-kút 1987. 08. 07., 08. 14., Fallóskút - Gubola-házi fenyves 1987. 08. 07.
40. Lutra lutra (LINNAEUS 1758): Csörgő-patak - sziklahasadék 1985. 01. 08., 1986. 01. 12., 1987. 01. 24., Gedeon-patak középső folyása 1987. 01. 31., Csörgő-patak - Fiusom-patak összefolyása 1987. 02. 01., Fiusom-patak 1988. 07. 29.
41. Martes martes (LINNAEUS 1758): Ágasvár északi oldala - Mézes-kút bükkös 1985. 07. 25.
42. Martes foina (ERXLEBEN 1777): Az egész területen állandóan előfordul, a területen 6 pár lakóhelye ismert, kivétel nélkül andezit górgótgöcsök, andezit sziklahasadékok.

43. Felis silvestris (SCHREBER 1777): Mátra-bérc - Szamár-kő 1984. 09. 27., 1985. 10. 21., 1986. 01. 24., 02. 22., Óvár - túristaház közötti dózer út 1986. 10. 15., Mátraszentimre - Rothadt-bérc 1986. 12. 06., 1987. 05. 30., Mátraszentlászló - Nárád-oldal 1986. 12. 06., Huta hely 1987. 04. 18., Gedeon-patak középső folyása 1987. 08. 13., Mézes-kút 1987. 08. 14., Nagyvölgyi-patak forrásvidék 1987. 08. 22.
44. Sus scrofa (LINNAEUS 1758): Az egész térségben kisebb csapatokban vagy magányosan kóborolva mindenütt előfordul. Koncentrált, túlszaporodott állománya van: Óváron, Som-tető - Mátraszentimrei rétek térségében. Állománya folyamatosan nő, és ez nem kívánatos.
45. Cervus elaphus (LINNAEUS 1758): Az egész területen találkozhatunk vele, de elsősorban a rétek és a fiatalosok térségében koncentrálódik állományuk.
46. Capreolus capreolus (LINNAEUS 1758): A területen egyenletesen oszlik el, minden erdőrészletnek megvan a maga családja, kiegyensúlyozott állománya sehol nem mutat túlszaporodást, a nagyvadak közül az őz állománya van harmóniában a terület eltartó képességével.
47. Ovis ammon musimon (PALLAS 1811): A vizsgált területen csak alkalmi vendég a környező területekről, de pl. az 1986.-87-es téli Som-tetői látogatása igen jelentős kárral járt a fiatalosokban. A védett és a fokozottan védett területektől mindeképpen távol kell tartani!

A Nyugat-Mátrában gyűjtött emlős adatok megoszlása az UTM 10x10 km-es, illetve annak 1x1 km-es négyzetében

UTM	Észlelő hely	Észlelt fajok sorszámai
DU 00-37		
39	Pásztó	23, 25
DU 00-97	Nyikom Muzsila-tető	2, 4, 23, 34, 36, 42
DU 10-09	Hasznos - Zsilló Gombás-tető	23, 25, 36
DU 10-17	Mátrakeresztes - Malom-patak	26
DU 10-18	Hasznos - Hosszú-rét	7, 23, 24, 33, 36, 42
DU 10-19	Hasznos - Kosiktanya	7, 23, 36, 42
DU 10-27	Lencs-forrás Tugár-rét D-Ny Sólyombükk-patak Bárány-kő térsége	28 2, 3, 4, 23, 29, 30, 33, 34, 36, 37, 42 1, 23, 36, 42 5, 23, 36, 37, 38, 42
DU 10-28	Csóka-kő térsége - Óvár D. Óvár K.	1, 3, 4, 23, 24, 26, 29, 30, 34, 36, 38, 42 2, 3, 23, 26, 29, 30, 34, 36, 37, 38, 42
DU 10-29	Óvár É. Két-vár-köze	1, 3, 23, 29, 30, 33, 36, 37, 38, 42 1, 3, 4, 23, 24, 29, 30, 31, 34, 36, 38, 39, 42
DU 10-37	Tugár-rét - hegyes-hegy	2
DU 10-38	Vándor-forrás - Vándor-rét Héjjás-rét - Csörgő-patak	1, 2, 3, 4, 23, 29, 30, 33, 34, 35, 36, 38, 42 1
DU 10-39	Ágasvár D. Túristaház Csörgő-lyuk és térsége	3, 4, 23, 29, 30, 36, 42 2, 32, 37 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 26, 36, 42

DU 10-48	Csőrgő - sziklahasadék Gyula-barlang - montán b. Csörgő - Fiusom találkozása Som-tető D. Fiusom-patak-völgye Som-tető Ny.	5, 27, 36, 40 3, 4, 23, 26, 29, 33, 35, 36, 42 39, 40, 42 1, 2, 23, 30, 33, 36, 38, 39, 42 2, 3, 23, 26, 27, 29, 33, 34, 36, 37, 38, 39, 42 2, 3, 23, 26, 27, 33, 37, 42
DU 10-49	Gyula-barlang - szurdokerdő Gyula-barlang fölött Ágasvár, gerinc, K-i oldal Mátra-bérc K. Szamár-kő	2, 3, 4, 5, 6, 33, 38, 42 26, 30, 36, 42 3, 4, 23, 26, 29, 33, 36, 39, 42 1, 2, 23, 24, 26, 39, 42, 43 3, 23, 24, 26, 39, 42, 43
DU 10-56	Fallós-kút - Nagy-völgyi-p.	23, 28, 33
DU 10-58	Gedeon-patak Gubolaházi fenyves Nárád-oldal Hutahely Régi malom	38, 40, 42 4, 23, 36, 37, 39 3, 4, 23, 24, 36, 38, 42 3, 5, 23, 26, 42 6, 36
DU 10-59	Kis-kő	3, 4, 23, 24, 34, 35, 36, 37, 39, 42
DU 10-67	Mátraszentimre-i rétek	2, 3, 8, 23, 36, 42
DT 11-30	Ágasvár, Ágasvár É. Mézes-kút Ágasvár-forrás	3, 24, 27 1, 2, 3, 4, 23, 26, 29, 33, 34, 35, 36, 39, 41, 42 3
DU 11-20	Tar - Vár-bérc Tar - Szalajka-patak	3 5

IRODALOM

- ANDERA, M. - HORACEK, I. (1982): Poznávámě nase savce Praha.
- CORBET, G. - OVENDEN, D. (1932): Pareys Buch der Säugetiere Hamburg - Berlin
- CZÁJLIK, P. (1979): A császármadár - Tetrastes honasia (L.) - az Északi Középhegységben Fol. Hist.-nat. Mus. Matr. 5: 107-135.
- CZÁJLIK, P. (1986): A mátrai Ágasvár-barlang (Csörgő-lyuk) és a Csörgő-völgy denevér faunája Fol. Hist.-nat. Mus. Matr. 11: 137-139.
- CZÁJLIK, P. (1987): Adatok három ritka denevér faj észak-magyarországi előfordulásához Fol. Hist.-nat. Mus. Matr. 12: 129-133.
- GÖRNER, M. - HACKETHAL, H. (1987): Säugetiere Europas Leipzig
- PÁLFIA, 7s. - STANDOVÁR, T. (1986): Madártani megfigyelések a Nyugat-Mátrában 1976-1985 Fol. Hist.-nat. Mus. Matr. 11: 113-121.
- RÁCZ, G. (1986): A nagy pele aktivitásának vizsgálata a különböző környezeti tényezők függvényében (kézirat)
- SOLTI, B. - VARGA, A. (1981): A Mátra-hegység kételtői Fol. Hist.-nat. Mus. Matr. 7: 81-103.
- SOLTI, B. - VARGA, A. (1984): A Mátra-hegység hiüllő faunája Fol. Hist.-nat. Mus. Matr. 9: 129-141.
- STANDOVÁR, T. (1987): A Mátrai Tájvédelmi Körzet nyugati felének védett virágos és edényes virágtalan növényei Fol. Hist.-nat. Mus. Matr. 12: 21-23.
- STRESEMANN, E. (1980): Exkursions fauna, Wirbeltiere Berlin.
- VÁSÁRHELYI, I. (1933): Adatok a mogyorós pele életmódjának ismeretéhez Áll. Közl. 30: 78-84.
- VÁSÁRHELYI, I. (1958): Hasznos és káros vademlősök. Budapest.

CZÁJLIK Péter
H-1037 BUDAPEST
Jablonkai u. 7.